

Демченко О.П. Організація квазіпрофесійної діяльності майбутніх вихователів обдарованих дітей на практичних заняттях з педагогічних дисциплін / О.П.Демченко // Інноваційна педагогіка. – 2019. – Випуск 14. – Т. 1. – С.42-48.

УДК 378.016 :[373.2.035 : 159.928]

DOI: <https://doi.org/10.24919/2313-2094.6/38.119762>

Теорія і методика професійної освіти

Демченко О.П.,

канд. пед наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

**ОРГАНІЗАЦІЯ КВАЗІПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ
НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН
ORGANIZATION OF QUASI-PROFESSIONAL ACTIVITY OF FUTURE
EDUCATORS OF GIFTED CHILDREN IN PRACTICAL CLASSES ON
PEDAGOGICAL DISCIPLINES**

Анотація. Обґрунтовано важливість підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку обдарованості дітей як окремого напрямку професійної педагогіки. Показано значення включення здобувачів вищої освіти в квазіпрофесійну діяльність у контексті їх підготовки до роботи з обдарованими дітьми, в ході якої створюються умови для набуття ними спеціальної компетентності. Встановлено, що вироблення практичних навичок і поглиблення професійних якостей студентів на основі засвоєних науково-методичних засад обдарованості є обов'язковим елементом спеціальної компетентності майбутніх вихователів обдарованих дітей. Розкрито освітній потенціал практичних занять з педагогічних дисциплін у процесі підготовки студентів до роботи з обдарованими дітьми. Визначено організаційно-методичні особливості проведення практичних занять. Презентовано авторську структуру практичного заняття та алгоритм, який

включає методи навчання і види роботи студентів на різних етапах підготовки та проведення такої форми навчання у закладі вищої освіти. Показано значення підготовчої роботи студентів до практичного заняття, від якості якої залежать результати їхньої навчально-пізнавальної діяльності.

Ключові слова: обдарованість, обдарована дитина, підготовка майбутніх вихователів до роботи з обдарованими дітьми, квазіпрофесійна діяльність, практичне заняття, ділова гра.

Abstract. The importance of preparing future educators of institutions is substantiated pre-school education to the development of giftedness of children as a separate direction professional pedagogy. The author defines the concept of «preparation future educators of pre-school education to work with gifted children». The value of inclusion of higher education applicants in quasi-professional is shown activities in the context of their preparation for work with gifted children, during which conditions for obtaining special competence are created. Installed that development of practical skills and deepening of professional qualities of students on the basis of the learned scientific and methodological principles of giftedness is obligatory an element of the special competence of future educators of gifted children. The educational potential of practical classes on pedagogical disciplines in the process is revealed the training of future educators of gifted children. The organizational-methodical features of conducting practical classes. Presented is author's the structure of a practical class and an algorithm that includes teaching methods and types work of students at different stages of preparation and conducting of such form of training in a higher education institution. The emphasis is on the students' preparatory work practical lessons, the quality of which depends on the results of their training-cognitive activity. Different types of independent creative tasks are presented students perform both during training, and directly on a practical basis occupation.

Key words: talent, gifted child, preparation of future educators to work with gifted children, quasi-professional activities, practice session.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Упровадження особистісно орієнтованої парадигми та інклюзивного підходу в закладах дошкільної / загальної середньої освіти зумовлює перегляд мети й змісту підготовки майбутніх педагогів. У такому контексті засвоєння студентами загальних закономірностей розвитку й виховання дітей на кожному віковому етапі є лише базовим, але недостатнім теоретичним підґрунтям для здійснення професійно-педагогічної діяльності в умовах реформування системи освіти. Майбутні педагоги мають усвідомити «професійну аксіому», що в дитячому колективі серед своїх вихованців вони фактично не матимуть жодної «типової дитини», яка б знаходилася на середньому рівні розвитку й відповідала узагальненому психолого-педагогічному портрету дошкільника / молодшого школяра. Реалії освітньої практики показують, що достатньо велика частка дітей за багатьма показниками соціального, психічного, інтелектуального та фізичного розвитку має відхилення від умовної вікової норми в бік зменшення чи збільшення. Однією з категорій дітей, розвиток яких не відповідає «стандарту нормальності», є талановиті й обдаровані особистості.

Відповідно до цього, необхідно усунути традиційну орієнтованість професійно-педагогічної підготовки в закладах вищої освіти на вироблення в студентів готовності до організації освітнього процесу в цілому, роботи з так званою «абстрактною дитиною» / «середньою особистістю». Варто відкоригувати зміст освітніх програм, заклавши в них теоретично-методичний контент для формування в майбутніх вихователів / учителів здатності бачити в кожній дитині неповторну особистість і адекватно сприймати «нетиповість», для засвоєння ними системи спеціальних психолого-педагогічних знань і розвитку вміння виявляти індивідуальні особливості й потреби вихованця, створювати сприятливу траєкторію для його особистісного становлення та самореалізації.

Для того, щоб не втратити сенситивні періоди для розгортання потенціалів обдарованих дітей, необхідно здійснювати «психолого-педагогічну селекцію» та виявляти прояви обдарованості з раннього віку. Тому відповідні зміни до освітніх програм, пов'язані з формуванням готовності до роботи з обдарованими дітьми, необхідно ввести, починаючи з підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

З огляду на це, окремим напрямом професійної педагогіки вважаємо розробку й впровадження системи підготовки майбутніх фахівців психолого-педагогічного профілю до роботи із здібними й обдарованими дітьми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Апелювання до пострадянського наукового дискурсу з підготовки майбутніх фахівців психолого-педагогічного профілю до різних напрямів професійної діяльності дозволило зробити декілька важливих узагальнень.

По-перше, констатуємо, що започатковані експериментальні розвідки, присвячені окремим аспектам формування педагога обдарованих дітей, авторами яких є українські (О.Антонова, О.Ващук, В.Демченко, Ю.Клименюк, Л.Корецька, Д.Корольов, Л.Мерва, О.Петрович, Л.Радзіховська, Р.Семенова, Г.Тригубець, В.Ушмарова, М.Федоров, М.Шемуда О.Черншов та ін.), білоруські (Є.Алехнович, Я.Коломінский, Є.Панько, Т.Поздеева, Н.Старжинська, О.Чеснокова та ін.), латвійські (Р.Бебре, М.Віднере, І.Жогла, Т.Коке, Ю.Стабиниш, С.Тубеле та ін.), російські (С.Маркова, Л.Радзіховська, Г.Тарасова, І. Ушатікова, В.Юркевич та ін.) учені.

Хоча такі теоретичні узагальнення й методичні розробки спрямовані передовсім на підготовку майбутніх учителів до роботи з учнями різного віку під час вивчення окремих предметів, низка загальних положень може бути реалізована в процесі формування готовності до роботи з обдарованими дітьми різних вікових груп у всіх категорій фахівців психолого-педагогічного профілю. Так, якісних характеристик педагога, виділених І. Ушатіковою [15], потрібно набути кожному студенту в ході підготовки до майбутньої роботи з обдарованими дітьми в закладах дошкільної освіти. До таких домінуючих

якостей педагога обдарованих дітей дослідниця відносить: гуманістичну спрямованість особистості, активну професійно-особистісну позицію, лідерство, високий рівень соціальної та пізнавальної активності, професійну мотивацію, емпатію, рефлексію внутрішній локус контролю; адекватну самооцінку, потребу в самовдосконаленні, здорові амбіції, прагнення допомогти своїм дітям стати найкращими й успішними.

По-друге, зустрічаємо праці науковців (Л.Артемова, Г.Беленька, О.Богініч, А.Богущ, Н.Гавриш, Л.Зданевич, О.Кононко, К.Крутій, Н.Лисенко, В.Майборода, М.Машовець, М.Олійник, Т.Поніманська, О.Проскура, І.Рогальська-Яблонська, Т.Танько та ін.), присвячені професійному розвитку майбутніх фахівців дошкільної освіти. Автори обґрунтовують умови й пропонують інноваційні методики формування якостей, необхідних як кожному сучасному педагогу, так і вихователю обдарованих дітей.

Запровадження інновацій в підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в сучасній вищій школі сприятиме якісному покращенню підготовленості студентів до професійної діяльності в цілому, до роботи з обдарованими дітьми зокрема. Провідні вчені в галузі професійно-педагогічної освіти майбутніх дошкільних педагогів [1] суттєво змінюють тактику організації освітнього процесу в ЗВО, реалізація якої сприятиме набуттю студентами компетентностей, необхідних для ідентифікації проявів обдарованості в дошкільників і створенню умов для розгортання потенціалів талановитих дітей. Така тактика, за твердженням А.Беленької, «полягає у побудові освітнього процесу на основі досліджень, заміні традиційних форм навчання новими (оглядовими, комплексними, бінарними лекціями, практикумами взаємонавчання, історичними, проблемними й творчими студіями, майстернями, тренінгами, фаховими винахідницькими бюро тощо), що ґрунтуються на сучасному, практико орієнтованому змісті навчальних дисциплін» [1, с.1].

По-третє, виявлено наукові розробки, в яких дослідницька увага зосереджена на вивченні окремих аспектів підготовки майбутніх фахівців

дошкільної освіти до організації різних напрямів професійної діяльності, спрямованої на творчий розвиток дітей: музично-педагогічної діяльності (Р. Савченко); з розвитку художніх здібностей (Г. Борин); з формування художніх і конструктивних умінь (Н. Голота); з включення в художньо-естетичну діяльність (Н. Колесник); з розвитку творчості на заняттях з художньої праці (Т. Коломієць), засобами авторської казки (М. Замелюк), художньо-естетичного середовища (О. Дронова), театральнo-мовленнєвої (Н. Сиротич) і образотворчої діяльності (К. Ющенко) тощо. Так, за твердженням Р. Савченко, серед завдань вихователів закладів дошкільної освіти важливим є розвиток музичних здібностей дітей, високій рівень сформованості можна вважати проявом обдарованості. Тому актуалізується проблема формування професійної, зокрема музично-педагогічної компетентності фахівців сучасної системи дошкільної освіти – вихователів та музичних керівників дошкільних навчальних закладів, їх готовності та спроможності працювати в сфері дошкільної освіти, ефективного управління освітньо-виховним процесом, сприяння адаптації особистості в сучасних реаліях життя, що детермінує переосмислення цілей підготовки майбутніх педагогів, їхню реалізацію на компетентнісно орієнтованій основі [14, с.1].

По-четверте, проведено окремі дослідження, метою яких є обґрунтування теоретико-методичних засад підготовки до роботи з розвитку обдарованості дітей дошкільного віку магістрів дошкільної освіти (Л. Руденко) і сімейних вихователів (О. Грисюк); до розвитку професійно-творчого потенціалу майбутніх вихователів ЗДО, високий рівень якого є однією з умов успішної організації роботи з обдарованими дітьми (О. Листопад) тощо. Зокрема, Л. Руденко наголошує на необхідності підготовки магістрів дошкільної освіти до розвитку дитячих обдарувань, розглядаючи її як невід'ємну складову їх професійної підготовки, що передбачає, з одного боку, – здатність і готовність до розвитку дитячої обдарованості, з іншого, – створення в освітньому процесі вищого педагогічного закладу умов, які стимулюють магістрантів до

самовизначення, саморозвитку, самовдосконалення; забезпечення рефлексії набутих знань, умінь і способів діяльності; використання адекватних змісту дисциплін форм і методів навчання [13, с.198].

Оцінюючи позитивно названі тенденції, водночас відзначимо, що такі теоретико-методичні напрацювання ще не оформилися в цілісний напрям педагогічної освіти та лише перманентно впроваджуються в практику вищої школи. З огляду на це, проблема підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до роботи з дітьми з проявами різних видів обдарованості потребує системної теоретичної розробки та впровадження в практику всіх закладів вищої педагогічної освіти.

Мета статті – розкрити значення та особливості організації квазіпрофесійної діяльності майбутніх вихователів обдарованих дітей на практичних заняттях з педагогічних дисциплін у контексті їхньої підготовки до роботи з обдарованими дітьми.

Виклад основного матеріалу дослідження. На думку вчених, підготовка майбутніх дошкільних педагогів є багатофакторною структурою, головне завдання якої полягає у набутті кожним студентом особистісного смислу діяльності, формуванні фахової майстерності, постійно зростаючому інтересі до роботи з дітьми та їхніми батьками, а також у розвитку успішності в діяльності [11, с. 101]. Підготовку майбутніх дошкільних педагогів вихователів закладів дошкільної освіти до роботи з обдарованими дітьми визначаємо, з одного боку, як *складову загальної підготовки*.

З другого боку, вважаємо її *окремою теоретико-методичною системою* в контексті загальної підготовки. Обґрунтування її елементів (мети, умов, етапів, форм і методів, результату) ускладнюється низкою *чинників*: неоднозначністю трактування самого феномену обдарованості та пояснення його природи, різними підходами до визначення структури обдарованості; дискусійністю понять «обдарована дитина» і «дитяча обдарованість»; відсутністю чіткого переліку ознак обдарованості; недостатньою розробленістю діагностичного інструментарію щодо

виявлення проявів різних видів обдарованості в кожній віковій групі; наявністю протилежних позицій «усі діти потенційно обдаровані» – «обдарованими є лише невелика частка осіб у віковий вибірці»; помилковістю ідентифікації дитини навченої / соціалізованої як обдарованої; неоднозначністю думок щодо того, з якого віку можна називати особистість обдарованою; побутуванням низки стереотипів у ставленні до обдарованих дітей, їх навчанні й вихованні; домінуванням думки, що всі обдаровані успішні; ігноруванням особливих потреб і проблем обдарованих дітей тощо.

Виходячи з позитивного досвіду підготовки фахівців психолого-педагогічного профілю до роботи з обдарованими дітьми, що склався в низці розвинених країн світу та Європи, таку роботу в нашій країні слід здійснювати комплексно, одночасно в декількох напрямках, серед яких:

➤ *Запровадження підготовки педагогів обдарованих дітей як окремої спеціалізації чи додаткової спеціальності.* В контексті реформування вищої педагогічної освіти були внесені зміни в перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти [12]. Так, освітні програми здобуття вищої освіти за спеціальностями 012 «Дошкільна освіта», 013 «Початкова освіта», 016 «Спеціальна освіта» передбачають підготовку з другої спеціальності або додаткової спеціалізації для здобуття відповідної професійної педагогічної кваліфікації. Проте, у визначеному списку спеціальностей / спеціалізацій поки що немає «педагога обдарованих дітей», введення посади якого може бути перспективою для вдосконалення підготовки фахівців для роботи з обдарованими дітьми.

Погоджуючись, що цілком справедливо в контексті впровадження інклюзивної освіти додаткова психолого-педагогічна підтримка надається дітям з особливостями психофізичного розвитку. Для її здійснення в професійній педагогіці започаткована підготовка відповідних фахівців, зокрема асистентів вихователя / вчителя. В той же час, вважаємо несправедливим, що допоки у вітчизняних закладах освіти не введено посади

спеціально підготовленого фахівця до роботи з обдарованими дітьми як однією з категорій особистостей з особливими освітніми потребами.

➤ *Включення в зміст освітніх програм підготовки майбутніх фахівців психолого-педагогічного профілю всіх спеціальностей навчальних дисциплін з вивчення науково-методичних основ роботи з обдарованими дітьми.* За останніми даними, кількість осіб з проявами різних видів обдарованості може бути до 15-30 % від загальної вікової вибірки. Тобто, приблизно кожна 5-3 дитина в групі / класі може бути потенційно обдарованою. Відповідно до цього, будь-який вихователь / учитель у дитячому колективі матиме талановитих особистостей, для розвитку загальних чи спеціальних здібностей яких йому потрібно мати відповідні знання й навички.

Підготовку майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до роботи з обдарованими дітьми необхідно спрямовувати на становлення студентів як суб'єктів / організаторів культурно-освітнього простору для розвитку дитячої обдарованості, вироблення в них фасилітативної позиції та розвиток абнотивності як доміантної якості педагога обдарованих дітей. Педагоги обдарованих дітей у процесі освіти мають сформувані готовність до:

- здійснення професійної діяльності з виявлення потенційно обдарованих дітей методом спостереження та використання діагностичних процедур у співпраці з іншими суб'єктами освітнього простору, зі створення умов для розгортання їх загальних і спеціальних здібностей на фоні всебічного розвитку, для досягнення успіху у відповідних видах діяльності шляхом актуалізації наявних психолого-педагогічних ресурсів і створення додаткових умов;

- надання психолого-педагогічної допомоги обдарованим дітям як особистостям з особливими освітніми потребами в процесі їх соціалізації та подолання соціально-психологічних проблем, зумовлених особливістю світосприйняття та поведінки; в налагодженні комунікації з однолітками й дорослими тощо.

Процес підготовки студентів до роботи з обдарованими дітьми передбачає оволодіння ними гуманістичними професійними цінностями, системою інтегрованих філософських і психолого-педагогічних знань про обдарованість, її види та прояви в дошкільному віці; комплексом спеціальних умінь, професійними та соціально зумовленими якостями, що утворюють відповідну компетентність. На лекційних заняттях з психолого-педагогічних дисциплін студенти переважно засвоюють систему знань, у досліджуваному напрямі – з психології обдарованості, педагогічних засад теорії та технологій організації навчально-виховної роботи з дітьми дошкільного віку з проявами різних видів обдарованості. Вони є основою розвитку професійних навичок, обов'язковим елементом відповідної компетентності, але, в той же час, недостатнім. Оскільки компетентність як здатність гнучко й творчо використовувати теоретичні положення в ході розв'язання педагогічних ситуацій у цілому, пов'язаних з розвитком здібностей обдарованих дітей і вирішенням їхніх соціально-психологічних проблем зокрема, забезпечується професійними вміннями і якостями.

Одним із шляхів досягнення такої мети в контексті підготовки майбутніх педагогів обдарованих дітей в освітньому процесі ЗВО є проведення практичних занять з педагогічних дисциплін. Загальні організаційні вимоги, методика проведення практичних занять розроблені й достатньо широко представлені в дидактиці вищої школи. Пропонується декілька варіантів структури такої форми навчання, проте викладач може внести свої корективи, вдосконалити її відповідно до вимог компетентнісного підходу і контексту підготовки до роботи з обдарованими дітьми, залежно від специфіки й мети навчальної дисципліни тощо.

На думку Л.Зданевич, термін «практичні заняття» часто надто широко тлумачать, розуміючи під ним усі заняття, проведені під керівництвом викладача й спрямовані на поглиблення науково-теоретичних знань і оволодіння певними методами роботи за тією чи іншою дисципліною навчального плану. До практичних занять з майбутніми вихователями

авторка відносить не тільки вправи на вирішення завдань за загальнонауковими дисциплінами, а й заняття з психолого-педагогічних дисциплін. На думку дослідниці, практичні заняття є методом репродуктивного навчання, що забезпечує зв'язок теорії та практики, який сприяє виробленню в майбутніх вихователів умінь і навичок застосування знань, отриманих на лекціях і в ході самостійної роботи [7, с.164].

На основі загальних вимог до проведення практичних занять як однієї з форм організації освітнього процесу у вищій школі [8], власного досвіду роботи [6; 10] розроблено та апробовано в системі підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до роботи з обдарованими дітьми алгоритм їх проведення, який включає етапи, види і методи роботи.

Організація практичного заняття передусім включає *підготовчу роботу* студента на основі заздалегідь розробленої викладачем інструктивної картки, яка є алгоритмом для його самостійної навчально-пізнавальної діяльності. В інструкції подано: цілі, яких повинен досягти студент під час участі в практичному занятті; список основної та додаткової літератури для вивчення теоретичних питань за темою заняття; перелік творчих завдань, рефлексивних вправ та їх детальний методичний опис.

Завдання, які включені в структуру практичних занять поділяються на *обов'язкові* для всіх студентів (вивчення літератури й підготовка відповідей на запитання, аналіз освітянських документів і праць класиків педагогіки, створення таблиць і моделей, розв'язання педагогічних ситуацій, підготовка до участі в ділових іграх, розробка фрагментів занять, проведення мікродосліджень, створення проектів тощо) і *за вибором* студента (написання есе і педагогічних казок, створення коміксів і колажів, розробка рекомендацій тощо). Частина з них, переважно індивідуальних, майбутні вихователі повністю виконують в процесі самостійної роботи, презентуючи їх потім на практичному занятті. До деяких завдань, як правило групових, проводиться підготовча робота (студенти об'єднуються в групи, вибирають модератора й розподіляють обов'язки, продумують ідею реалізації, шукають

необхідну інформацію, готують потрібні матеріали тощо). Завершення роботи над завданням відбувається безпосередньо практичному занятті.

Більшість завдань мають *пошуковий і творчий характер*, розроблені на компетентнісній основі, що потребує використання знань в нестандартній пізнавальній чи педагогічній ситуації. Завдяки цьому їх виконання студентами сприятиме розвитку в них умінь і якостей, необхідних педагогу обдарованих дітей: критичного мислення, творчості, вміння генерувати ідеї, здатності до імпровізації, варіативності дій тощо.

Інструкцію студенти отримують заздалегідь (приблизно за 2-3 тижні до проведення практичного заняття), тому мають достатньо часу на підготовку складних комплексних завдань. Дотримуючись розробленого алгоритму та методичних рекомендацій викладача, студент організовує власну самостійну роботу з підготовки до практичного заняття, вибирає завдання, регулює її зміст і тривалість, виходячи із своїх здібностей, інтересів і освітніх потреб.

Представимо методичні особливості організації практичного заняття з педагогічних дисциплін, структура якого включає такі складові:

1. Вступна частина (10 хв.): інтерактивна вправа для мотивації студентів, активізації їх діяльності, налаштування на роботу, самопрезентації; вступна бесіда з актуалізації опорних знань студентів, повідомленні теми, цілей заняття.

2. Основна частина (60 хв.)

2.1. Теоретичний блок (30 хв.)

– Робота переважно репродуктивного характеру, яка має на меті обговорення, перевірку й узагальнення теоретичних положень з теми практичного заняття. Вона проводиться декількома способами (за вибором викладача): в малих групах (3-5 осіб) за технологією інтерактивного навчання; виконання студентами тестів; проголошення доповідей; проведення письмової роботи чи написання «педагогічного диктанту» тощо (20 хв.).

– Робота проблемного / евристичного характеру з розв'язання суперечних питань, аналізу дискусійних думок, що сприятиме розвитку критичного мислення, вироблення педагогічної позиції студента, засвоєння демократичних цінностей. Одним із способів її проведення є виконання однієї філософських вправ за методикою Хельског, Хансен Гюро (А.Опитування. Б.Відображення досвіду. С.Заяви, аргументи та причини. D.Критерії та погляди. Е.Тлумачення та розуміння. F.Емоції та ставлення. G.Етика моральні дії. Н.Людина в контексті пропонованого питання. I.Існування і просвітління) [16]. За вибором викладача на цьому етапі також можна провести фронтальну евристичну бесіду, дискусію, «мозковий штурм», вправу «Сім капелюшків» Едварда де Боно [2] та інші інтерактивні / проблемні методи (10 хв.).

2.2. Креативно-практичний блок (30 хв.):

– робота в парах або малих групах (3-5 осіб) із завершення виконання спільного творчого завдання / вирішення педагогічної ситуації / проведення навчально-педагогічної гри з метою вироблення умінь використовувати теоретичні знання в умовах квазіпрофесійної діяльності (20 хв.);

– презентація творчих завдань (таблиць, есе, моделей тощо), виконаних за бажанням студента під час самостійної підготовчої роботи (10 хв.).

3. Заключна частина (10 хв.):

– інтерактивна рефлексивна вправа з метою аналізу та самоаналізу активності студентів та практичному занятті, рівня їхньої задоволеності своєю участю і досягненнями (5 хв.);

– рефлексивна бесіда, спрямована на оцінку та самооцінку рівня засвоєних знань з темі практичного заняття та якості виконаних творчих завдань, виставлення викладачем балів за участь студентів у практичному занятті (5 хв.).

Основою проведення практичних занять є організація *квазіпрофесійної діяльності* здобувачів вищої освіти як одного з видів контекстного навчання, сутність яких обґрунтовано в працях А.Вербицького [2]. Така діяльність

тлумачиться як форма організації навчально-пізнавальної діяльності студентів у контекстному навчанні, що об'єднує в собі ознаки навчальної та майбутньої професійної діяльності. Суть її полягає в тому, що за допомогою мови навчальної інформації в ЗВО (під час практичних занять, позааудиторній роботі з психолого-педагогічних дисциплін, у наукових гуртках тощо) моделюються умови, зміст і динаміка виробничого процесу (система освіти – сфера духовного виробництва), відносини зайнятих у ньому людей. Саме квазіпрофесійна діяльність здобувачів вищої освіти в спеціально створених умовах (імітації / відтворення реальних педагогічних ситуацій), сприяє виробленню в них комплексу вмінь особистісних і професійних якостей, необхідних для успішного здійснення майбутньої професійної діяльності. Системна й алгоритмічно організована викладачем квазіпрофесійна діяльність студентів на практичних заняттях сприятиме виробленню умінь, необхідних для роботи з обдарованими дітьми, зокрема:

- творчо використовувати психолого-педагогічні знання з теорії обдарованості в умовах, наближених до реального освітнього процесу;
- аналізувати педагогічні завдання та ситуації, пов'язані з розвитком і вихованням обдарованих дітей, шукати альтернативні варіанти їх вирішення;
- швидко орієнтуватися й адаптуватися в нових педагогічних ситуаціях, мобільно реагувати на них і оперативно їх вирішувати;
- моделювати індивідуальну траєкторію розвитку дитини з проявами обдарованості та розробляти програму її створення;
- підбирати інноваційні методи, прийоми розвитку здібностей і обдарувань дітей, інтерактивні технології для підвищення суб'єктності самої обдарованої дитини в процесі розгортання її творчого потенціалу;
- використовувати доступні та шукати додаткові ресурси (матеріальні, фінансові, інтелектуальні, методичні тощо) у процесі розв'язання педагогічних ситуацій;

–творчо й оригінально виконувати індивідуальні завдання, проекти, презентувати результати своєї діяльності в ході підготовки до роботи з обдарованими дітьми в умовах ЗВО;

–взаємодіяти з одногрупниками, студентами інших курсів і спеціальностей, викладачами, педагогами-практиками та іншими учасниками ділової гри у процесі розв’язання проблеми, виконання завдань і доручень;

–здійснювати самодіагностику рівня розвитку творчого потенціалу, сформованості професійно-педагогічних якостей на всіх етапах професійної освіти та в педагогічній діяльності;

–оцінювати й аналізувати результативність проведеної розвитково-виховної роботи з обдарованими дітьми, ефективність використаних педагогічних технологій і методів;

–проводити педагогічну рефлексію та оцінювати рівень підготовленості до роботи з обдарованими дітьми;

–моделювати й реалізовувати програму власного професійного та індивідуального вдосконалення [5].

У працях низки дослідників знаходимо методичний опис різних методів, які ефективно апробовані під час проведення практичних занять з педагогічних дисциплін: ділових ігор [4], бліц-гри [7], моделювання і розв’язання педагогічних ситуацій [8], соціо-ігрових методів [9] тощо. Найбільш повно квазіпрофесійна діяльність розкривається в діловій грі, яка відтворює предметний, соціальний і психологічний зміст реальної професійної діяльності фахівця, задає цілісний контекст його діяльності [3, с. 72]. В ході підготовки майбутніх вихователів ЗДО роботи з обдарованими дітьми були розроблені та організовані наступні ділові ігри: педагогічна рада в ЗДО «Обдарованість у дошкільному віці: чи можна виявити її прояви?», творчий педагогічний кастинг «Сьогодні креативний студент, завтра – майстер «фабрики творчих індивідуальностей»»; «педагогічний суд» над нетворчим педагогом «Руйнівник дитячої креативності»; співбесіда на заміщення вакансії педагога в інноваційному закладі освіти для обдарованих дітей «Шукаємо

абнотивного педагога для обдарованих дітей»; телепередача «Прогноз «педагогічної погоди» в освітньому закладі для обдарованих дітей» тощо.

Висновки. На сучасному етапі розвитку вищої педагогічної освіти її важливим напрямом вважаємо здійснення підготовки майбутніх вихователів до роботи з обдарованими дітьми. Педагог обдарованих дітей має володіти низкою специфічних якостей, для формування яких доречно використовувати можливості квазіпрофесійної діяльності. Вона організовується на практичних заняттях з педагогічних дисциплін, що дозволяє забезпечити студентам можливість інтеріоризації отриманих знань у педагогічні цінності, вироблення умінь і розвитку педагогічних здібностей, необхідних для роботи з обдарованими дітьми.

Список використаних джерел

1. Беленька Г.В. Підготовка фахівців для дошкільної галузі: стратегія змін. Молодий вчений. 2017. № 3.2 (43.2). С. 1-3.
2. Боно Э. Шесть шляп мышления : пер. с англ. – Минск : Попурри, 2006. 208 с
3. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход. М., 1991. 207 с.
4. Демченко Е., Кит Г., Голюк О., Родюк Н. Развитие субъектности будущих педагогов в контексте подготовки к работе с одаренными детьми. Society, Integration, Education. Proceedings of the International Scientific Conference, May 25th-26th, 2018. Rezekne : Rezekne Academy of Technologies, 2018. P. 507-519.
5. Демченко Е.П., Кепуле Ивета. Формирование креативной компетентности будущих педагогов в контексте подготовки к работе с одаренными детьми. Молодий вчений. 2018. № 5.2 (57.2). Травень. С.28-35.
6. Демченко О.П. Практикум з історії педагогіки : навчально-методичний посібник для викладачів історії педагогіки, на допомогу студентам педагогічних ВНЗ під час самостійного вивчення теоретичних

основ, підготовки до семінарських і практичних занять. К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. 432 с.

7. Зданевич Л. В. Бліц-гра як форма проведення практичного заняття з майбутніми вихователями дошкільних навчальних закладів. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2013. Вип. 30 (83). С.163-168. URL: [http://www / Pfto_2013_30_28%20\(1\).pdf](http://www / Pfto_2013_30_28%20(1).pdf).

8. Каплінський В.В., Лазаренко Н.І. Методика проведення практичних занять у вищій школі як важлива умова формування методичної компетентності студентів. Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Педагогіка і психологія. Вип. 49. Вінниця: ТОВ Нілан ЛТД, 2017. С. 59-66.

9. Крутій К.Л., Пастюк О.В. Шляхи знайомства студентів бакалавріату з основами соціо-ігрової педагогіки / К.Л.Крутій, / Забезпечення якісної підготовки майбутніх бакалаврів дошкільної освіти в процесі використання сучасних технологій : збірник матеріалів Міжнародної (заочної) науково-практичної конференції. Хмельницький : ХГПА, 2015. С.121-126.

10. Міщик Л.І. Вступ до спеціальності «Соціальна педагогіка»: навчальний посібник / Л.І.Міщик, О.П.Демченко. К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. 328 с.

11. Підготовка вихователя до розвитку особистості дитини в дошкільному віці / Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, З. Н. Борисова та ін. ; за заг. ред. І. І. Загарницької. К. : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009. 310 с.

12. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266. URL: <http://parusconsultant.com/?doc=09K5O5DBF2&abz=GYZHХ>.

13. Руденко Л. С. Особливості підготовки майбутніх магістрів дошкільної освіти до розвитку дитячої обдарованості. Проблеми діагностики та проектування розвитку обдарованості дошкільників. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. С. 197-201.

14. Савченко Р. А. Теорія і методика формування музично-педагогічної компетентності майбутніх вихователів та музичних керівників дошкільних навчальних закладів : автореф. дис... докт. пед. наук : 13.00.02. К., 2014. 43 с.

15. Ушатикова И. И. Подготовка будущих учителей к работе с одаренными школьниками : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, истории педагогики и образования». Казань, 2006. 22 с.

16. Helskog, Guro Hansen, 2018. «Envisioning the Dialogos way towards wisdom». In Detlef Staude and Eckhart Ruschman (eds): Understanding oneself and each other. Conference proceedings after the 14th conference on philosophical practice in Bern 2017. London: Cambridge Scholar.